

BADANIE PACJENTA

BADANIE PRZEDMIOTOWE

Lek. med. Przemysław Kubis

1

Badanie przedmiotowe

- Ogólne wrażenie
- Badanie klatki piersiowej
- Badanie jamy brzusznej
- Badanie neurologiczne

2

Czułość i swoistość objawów

zdrowi	chorzy
+ test/objaw c=20	a=80
- test objaw d=30	b=20

Czułość objawu: $a/(a+b)$

Swoistość objawu: $d/(c+d)$

Czułość testu diagnostycznego mierzymy proporcją osób z testem dodatnim wśród chorych, a swoistość proporcją osób z testem ujemnym wśród osób zdrowych (bez choroby).

3

Badanie przedmiotowe =>

Ogólne wrażenie

- Określenie stanu świadomości
- Budowa, pozycja ciała, chód, stan odżywienia, rozwój tkanki podskórnej
- Mierzenie temperatury ciała, ciśnienia tętniczego, tętna; masa ciała

4

Skala Glasgow (*Gasgow Coma Scale - GSC*)

- **otwieranie oczu**
  - spontaniczne: 4 pkt.
  - na głos, zawołanie: 3 pkt.
  - na ból: 2 pkt.
  - gdy nie otwiera oczu: 1 pkt.

5

Skala Glasgow (*Gasgow Coma Scale - GSC*) cd.

- **reakcja słowna**
  - świadoma rozmowa: 5 pkt.
  - mowa chaotyczna: 4 pkt.
  - mowa niewłaściwa: 3 pkt.
  - niezrozumiałe dźwięki: 2 pkt.
  - brak: 1 pkt.

6

Skala Glasgow (Gasgow Coma Scale - GSC) cd.

- **odpowiedź ruchowa**
  - odpowiednia do poleceń: 6 pkt.
  - lokalizacja bólu: 5 pkt.
  - ruch ucieczki na ból: 4 pkt.
  - zginanie na ból: 3pkt.
  - wyprostowanie na ból: 2 pkt.
  - brak: 1 pkt.

7

Skala AVPU

- - A (*alert*) - poszkodowany czujny, uważny,
- - V (*vocal*) - poszkodowany reaguje na głos,
- - P (*pain*) - poszkodowany reaguje na ból,
- - U (*unresponsive*) - poszkodowany jest nieprzytomny, nie reaguje.

8

Stan ogólny

Świadomość – to jakościowy kontakt chorego z otoczeniem:

- świadomy - wie wszystko i kojarzy
- przynglenie proste - wie wszystko, ale nie może się skupić, nie policzy od 10 do 0, nie czyta
- delirium (=majaczenie) - wie jak się nazywa, ile ma lat, ale nie zna dnia tygodnia, nie wie gdzie jest, ma omamy
- zamroczenie – urojenia, nie wie jak się nazywa, nie wie gdzie jest
- splątanie zupełne – nic nie jarzy!

9

Stan odżywienia

- Wygląd ogólny: wzrost, waga, BMI (Body Mass Index, indeks Masy ciała)
 $BMI = m.c.(kg)/(wzrost\ w\ m)^2$
- Norma: 20 –25,
- Budowa ciała: normosteniczny (standard), atletyczny (kark), pykniczny (grubasek), asteniczny (chudy)

10

Stan odżywienia

- Stan odżywienia: dobry, niedożywiony, wyniszczony (np. neo),
- nadmierny (nadwaga [25-30], otyłość [>30]: lekka, średnia, ciężka; żeńska [gruszka] lub męska [jabłko]); grubość fałdu skórniego (na brzuchu, pod kątem łopatki, z tyłu ramienia).

11

Skóra

- skóra: to około 2-3 mm, reszta to tkanka podskórna.
- barwa (bladoróżowa, żółta (przy żółtacze, mocznicy, niedokrwistości złośliwej, raku kątncy), brązowa (ch. Addisona)czerwona, zaczerwieniona miejscami)
  - ucieplenie (ciepła, wyziębiona)
  - wilgotność (wilgotna, sucha) - sprawdzamy język i spojówki – patrzymy na elastyczność i kolor; nadmierna potliwość: nadczynność tarczycy, niedokrwistość, gruźlica, ziarnica, białaczki, hipoglikemia, podrażnienie n. błędnego.
  - elastyczność (elastyczna)
  - rany pooperacyjne, odma podskórna, blizny.
  - świąd: cholestaza (neo głowy trzustki), ziarnica, białaczka, dna, mocznica, ch. skóry, pasożyty (świerzb, wszawica, pchły), nadwrażliwość na leki

12

Zmiany skórne

- wykwyty skórne: wypryski, przeczosy, zaczerwienienia, wysypki (grudki, krosty), łuszczenie się, inne zmiany: pajęczki naczyniowe (uszkodzenie wątroby), rumień dłoni i stóp (rumień wielopostaciowy - grudki, bąble lub pęcherzyki na dłoniach lub podszewach), krążenie oboczne („głowa Meduzy”).

Przykłady:

13

Śluzówki

(wilgotne, suche); sprawdzamy wilgotność śluzówek: śluzówki jamy ustnej, wilgotność języka, uwodnione prawidłowo lub wyschnięte - odwodnienie, spojówki - obserwujemy elastyczność. Zapadnięte gałki oczne - to objaw odwodnienia

14

Sinica

obserwujemy na płatkach uszu, spojówkach, skrzydełkach nosa, czerwieni wargowej, policzkach, pod paznokciami) - zabarwienie sino-fioletowe, jeżeli występuje to określić czy rzekoma, czy prawdziwa; centralna czy obwodowa

15

Obrzęki

- Uogólniony lub miejscowy,
- szczególny typ: naczynioruchowy Quinckego: obejmuje twarz + swędzenie)
- rano czy wieczorem, czy niezależnie
- u chodzącego na nogach, u leżącego na plecach w okolicy lędźwiowo-krzyżowej, w nerczycy twarz i szyja.
- Niewydolność krążenia: prawokomorowa: symetryczne (kostki, podudzia), uogólnione, wodobrzusze; lewokomorowa: zastój płuc, obrzęk płuc.
- Obrzęk stawów międzypaliczkowych: bliższych - RZS, dalszych - osteoartroza, dna moczanowa lub łuszczycza

16

Owłosienie

Prawidłowe

Hirsutyzm

- Ocenia się okolice wrażliwe na działanie androgenów, tj:
- Górna warga
- Klatka piersiowa
- Górna część pleców
- Policzki
- Przedramię
- Dolną część pleców
- Ramię
- Górną część brzucha
- Dolną część brzucha
- Udo
- Goleń

17

Hirsutyzm

- Ocena każdej z okolic wynosi od 0 pkt. (brak owłosienia) do 4 pkt. (owłosienie podobne do męskiego)
- Wynik 8 pkt. lub więcej potwierdza rozpoznanie hirsutyzmu.

18

Węzły chłonne

Badamy węzły powierzchowne: potyliczne, karkowe, podżuchwowe, podbródkowe, nadbłoczkowe, szyjne: przed i za m. mostkowo-obojęczykowo-sutkowym, nad- i podobojczykowe, pachowe (neo sutka!), pachwinowe i brzuszne.

określamy: a) wyczuwalność, b) lokalizację, c) liczbę, d) wielkość, e) spoistość, f) przesuwalność, g) konsystencję, h) bolesność, i) zgrupowanie: w pakiety czy pojedyncze, j) stan skóry nad węzłami

19

Głowa

Rozmiar i kształt czaszki

- wielkość: średniowymiarowa, powiększona np. przy wodogłowie, powiększona mózgowcazka.
- kształt: kształtna, niesymetryczna, zniekształcona (krzywica), wieżowata, szeroka i spłaszczona (w chondrodystrofii), „czaszka wieżowata” (zarośnięcie szwów)
- opukiwanie i uciskiwanie czaszki celem stwierdzenia bolesności
- ubytki, blizny, wyrośla kostne, bolesność zatok obocznych nosa (np. zapalenie)

20

Głowa

Badanie punktów wyjścia n. trójdzielnego (V):
- n. oczny (V_1) – oczodół góra, przyśrodkowo
- n. szczękowy (V_2) – pod oczodołem, na środku.
- n. żuchwowy (V_3) – broda, w dół od IV-ki.

21

Głowa

- Wygląd twarzy: akromegalia (duży nos, łuki brwiowe), obrzęk śluzowaty (nie ma dołku po ucisku), zespół nerczycowy (obrzęk + bleda), zespół Cushinga (twarz okrągła, czerwone policzki), powiększenie przyusznic (otyłość, cukrzyca, marskość wątroby)
- Porównanie mimiki po obu stronach (występowanie ewentualnych porażań).

22

Gałki oczne

- osadzenie (prawidłowe, zapadnięte -odwodnienie, lub normalnie w starszym wieku),
- wytrzeszcz – jednostronny (guz oczodołu), obustronny (nadczynność tarczycy, ropowica, ch. spichrzeniowe),
- wytrzeszcz tętniący w uszkodzeniu t. szyjnej wew.) i
- symetryczność (symetryczne, niesymetryczne)
- ruchomość (pełna, ograniczona, zez) i napięcie ($\downarrow$ w odwodnieniu)

23

Gałki oczne

Badanie objawów ocznych - zbyt szybkie zużycie energii – w nadczynności tarczycy:

- Graefego - ($\downarrow$) - powieki górne nie nadążają za palcem wodzącym w dół i odsłania się rąbek twardówki
- Kochera - ($\uparrow$) - powieki dolne nie nadążają za palcem wodzącym w górę i odsłania się rąbek twardówki
- Moebiusa - niemożność utrzymania zez zbieżnego przez dłuższy czas
- Stelwaga - rzadkie mruganie

24

Gałki oczne

- ocena ostrości wzroku (ew. podwójne widzenie, ograniczenie pola widzenia; presbyopia – zmniejszenie akomodacji do widzenia bliskich przedmiotów po 40 r ż.)
- -badanie powiek: ruchomość, obrzęki, szerokość szpar, wykwit

25

Źrenice

Sprawdzamy: czy są:

- równe (nierówne świadczą o uszkodzeniu drogi wzrokowej, np. w złamaniu kości podstawy),
- rozmiar (średniej wielkości, zwężone, poszerzone),
- kształt (okrągłe),

26

Źrenice

Badanie reakcji:

- na światło - źrenica zwęża się po oświetleniu.
- konsensualną - źrenica jednego oka zwęża się po oświetleniu drugiej źrenicy.
- zbieżność - widzimy wyraźnie przedmiot patrząc zezem zbieżnym + zwężenie.
- na akomodację (nastawność) - źrenica rozszerza się, gdy patrzymy w dal, a zwęża, gdy patrzymy blisko

27

Ostrość wzroku

Ostrość wzroku:

- prawidłowa, nieprawidłowa → określić wstępnie rodzaj wady (krótkowzroczność, dalekowzroczność, astygmatyzm).

28

Spojówki

Spojówki – badamy wilgotność i zabarwienie, (mówią także o stopniu nawodnienia i możliwych odstępstwach od normy):

- różowe - prawidłowe
- blade - niedokrwistość
- czerwone - zapalenie

29

Twardówki

Twardówki:

- białe - prawidłowo
- czerwone - zapalenie, ciało obce, ostra jaskra
- żółte - żółtaczką, choroby wątroby
- niebieskie - rzadkie schorzenie genetyczne (np. osteogenesis imperfecta)

30

Nos

- Obserwujemy kształtność i symetrię nosa, sprawdzamy drożność, obserwujemy obecność wydzieliny patologicznej (ropa, krew, płyn mózgowo-rdzeniowy - przy uszkodzeniu podstawy lub kości sitowej).

31

Uszy

- Sprawdzić ewentualne ubytki słuchu („33”).
- Badamy bolesność skrawka (to raczej u dzieci) i wyr. sutkowatego na ucisk (w krzywicy).
- Obserwujemy osadzenie i badamy przewód słuchowy zewnętrzny, jego drożność, istnienie patologicznej wydzieliny (krew, płyn m-r) lub ciała obcego.

32

Jama ustna

- śluzówki (zbadane już przy badaniu ogólnym; jeśli suche to odwodnienie):
- wargi: barwa, zajady, opryszczka
- język: zabarwienie, wilgotność; powierzchnia: wygładzony (niedobór Fe lub wit. B₁₂ lub B₆), geograficzny (czerwone, rozrzucone pola bez brodawek), rogowacenie białe (stan pre-neo).
- dziąsła i zęby (opisujemy stan uzębienia: braki w uzębieniu, próchnica, wypełnienia),
- język: wygląd, ruchomość, czy nie jest obłożony (naloty); czy nie zbacza przy wysuwaniu - porażenie n. XII

33

Jama ustna

- podniebienie miękkie –symetryczne napięcie; podniebienie „gotyckie”.
- zaczerwienienie łuków podniebiennych – zapalenie (błony rzekome w błonicy).
- migdałki - czy nie są powiększone (nie powinny wystawać znad łuków podniebiennych), zaczerwienione, obłożone (nalot przy zapaleniu ropnym), wyciek ropny.

34

Szyja

- wygląd i ruchomość, symetryczność
- chrząstka tarczowata – gdy opada na wdechu to rozedma.
- bolesność (jeżeli tak to lokalizacja)

35

Szyja

- opis gruczołu tarczowego: gdy jest wyczuwalny wielkość, stopień powiększenia, spoistość, bolesność, obecność guzki (ile, jakie duże), węzły chłonne w okolicy tarcz3636zycy.
- ewentualny szmer naczyniowy (tętnic szyjnych oraz nad tarczycą, np. w Graves- Basedowie, nadczynności).

36

Badanie fizykalne klatki piersiowej: UKŁAD ODDECHOWY

Elementy badania:

- Oglądanie
- Obmacywanie
- Opukiwanie
- Ostuchiwanie

37

KLP - OGLĄDANIE

OGLĄDANIE

Ocena:

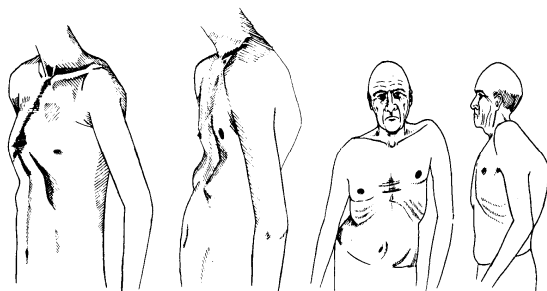
- kształtu (deformacje !) klp
- ustalenie toru oddychania
  - brzuszny
  - piersiowy
  - udział dodatkowych mięśni oddechowych
- ustalenie symetrii ruchów oddechowych
- blizny na skórze klp
- krążenie oboczne
- nacieki (nowotworowe, ropne)

Zapadnięcie połowy klp lub powłóczenie jedną stroną

- rozległe zrosty opłucnowe
- zwłóknienie płuca i opłucnej
- aktualny lub przebyty wysięk opłucnowy

38

KLP - OGLĄDANIE

Pectus carinatum

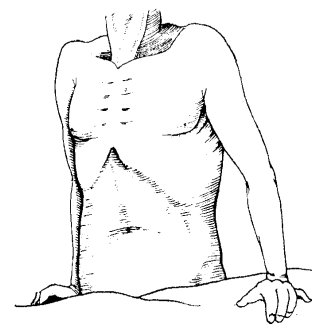
Pectus excavatum

Kyphoscoliosis

39

KLP - OGLĄDANIE

Klatka piersiowa beczkowa

40

KLP - OGLĄDANIE

ZESPÓŁ HORNERA

ZESPÓŁ CUSHINGA

W przebiegu ektopowego wydzielania hormonu adrenokortykotropowego (ACTH) przez drobnokomórkowego raka oskrzela.

ZESPÓŁ ŻYŁY GŁÓWNEJ GÓRNEJ

W przebiegu raka oskrzela.

ZAKRZEPICA ŻYŁY GŁÓWNEJ DOLNEJ

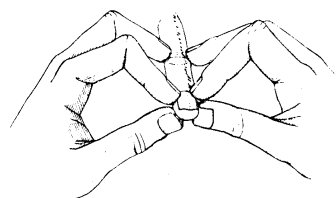
Palce pałeczkowate

Duża pałeczkowatość palców w przebiegu samoistnego zwłókniającego zapalenia pęcherzyków płucnych

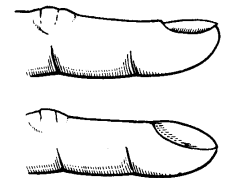
41

KLP - OGLĄDANIE

Palce pałeczkowate

badanie tętnienia łoża paznokcia

palec pałeczkowaty:

- zanik kąta łoża paznokcia
- zwiększenie krzywizny paznokcia

42

KLP - OGLĄDANIE

Palce pałeczkowate - przyczyny :

Oddechowe	Rak oskrzela Ropne procesy w klatce piersiowej Rozstrzeń oskrzeli Ropniak opłucnej Ropniak płuca Zwłókniające zapalenie pęcherzyków
Krążeniowe	Wrodzona wada sinicza serca Bakteryjne zapalenie wsierdzia
Pokarmowe	Marskość wątroby Wrzodziejące zapalenie okrężnicy Choroba Crohna Celiakia
Wrodzone	Rodzinną pałeczkowatość palców

43

KLP - OGLĄDANIE

Siny obrzęknięty (*blue bloater*) -
u takich chorych dochodzi do zwiększenia PaCO₂ i obniżenia PaO₂.
U chorych rozwija się prawokomorowa niewydolność krążenia, która powoduje pojawienie się obwodowych obrzęków.
Duszność w spoczynku jest nieznaczna, a chory wygląda lepiej niż „różowy dmuchacz”
Wielu chorych na PZO i rozedmę płuc znajduje się pomiędzy tymi dwoma skrajnymi stanami.

Różowy dmuchacz (*pink puffer*) -
u niektórych chorych na ciężkie, długotrwałe zapalenie oskrzeli i rozedmę płuc występuje duszność i rozdęta klatka piersiowa, ale PaO₂ jest nieznacznie obniżone
a PaCO₂ niskie.
U tych chorych nie stwierdza się sinicy.

44

KLP - OGLĄDANIE

Chorzy na ciężką przewlekłą chorobę obturacyjną płuc często oddychają przez zasnuwane usta.
Chory zaczyna wydychać powietrze z zamkniętymi lub półprzymkniętymi wargami, aby utrzymać wysokie ciśnienie w oskrzelach oraz zapobiec zapadaniu się ścian oskrzeli i obturacji w fazie wydechu.
W późniejszej fazie wydechu chory wydyma wargi do przodu i rozchyła je, czemu towarzyszy chrząknięcie.

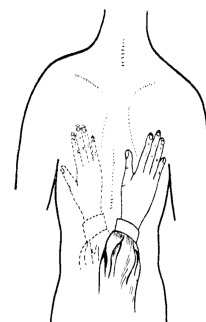
Nasilona odma podskórna, która wystąpiła po wprowadzeniu do jamy opłucnej drenu z powodu odmy opłucnowej u chorego na przewlekłą chorobę obturacyjną płuc.

45

KLP - OBMACYWANIE

OBMACYWANIE

- Ocena symetrii ruchów oddechowych klp
- Badanie nacieków skórnych
- Określenie miejscowej bolesności żeber lub ich przyczepów chrzęstnych
- Obecność powietrza w tkance podskórnej
- Drżenia związane z:
  - rzężeniami grubołańkowymi
  - tarciami opłucnej

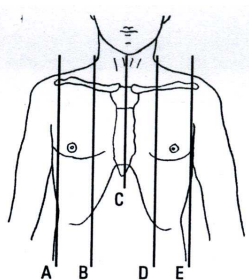

46

OPUKIWANIE LINIE NA PRZEDNIEJ ŚCIANIE KLATKI

- A Pachowa przednia prawa
- B Obojczykowa środkowa praw
- C Mostkowa
- D Obojczykowa środkowa lewa
- E Pachowa przednia lewa

47

LINIE NA BOCZNEJ ŚCIANIE KLATKI

- A Pachowa tylna
- B Środkowa pachowa
- C Pachowa przednia

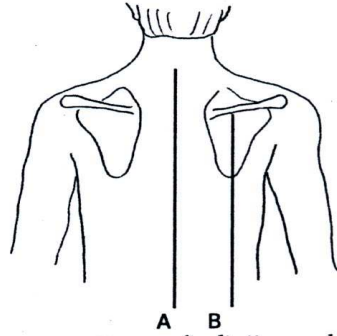

LINIE NA TYLNEJ ŚCIANIE KLATKI

- A Linia kręgosłupa
- B Linia łopatkowa

KLP - OPUKIWANIE

Porównanie stopnia rezonansu w odpowiadających sobie obszarach klp

Odgłos opukowy dźwięczny:

- ponad prawidłowo powietrzną tkanką płucną
- przestrzeni zawierającą powietrze np.:
  - odma,
  - cienkościenna jama w miąższu płucnym,
  - narząd jamisty

Odgłos opukowy stłumiony:

- obecność płynu w jamie opłucnowej
- płuco pozbawione powietrza:
  - nacieki zapalne,
  - niedodma,
  - zwłóknienie

Opukiwanie:

Należy porównać odgłos opukowy w symetrycznych miejscach po obu stronach klatki piersiowej (prawidłowy odgłos opukowy nad polami płucnymi to odgłos jawny)

Uwzględniając anatomie płuc i opłucnej należy określić miejsca zmian odgłosu opukowego

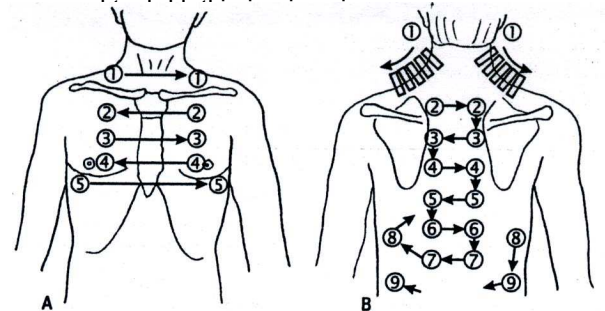
Patologicznie występują odgłosy:

- a) Bębunkowy (rozedma)
- b) Stłumiony (zapalenie, nowotwór)
- c) Metaliczny (odma, płyn, naciek)

OPUKIWANIE - rodzaje

1. Orientacyjne:

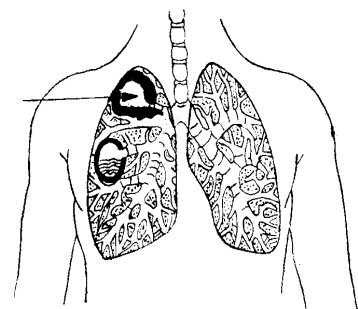
Jego celem jest porównanie odgłosu opukowego w typowych symetrycznych

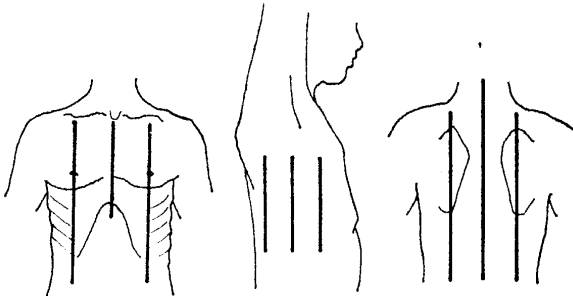
KLP - OPUKIWANIE

ODGŁOS OPUKOWY	Zmiany go wywołujące
Bębunkowy	Narząd jamisty (trzewia)
Odgłos wzmocniony	Odma płucna
Odgłos dźwięczny, jawny	Prawidłowy miąższ płuca
Odgłos osłabiony	Zwłóknienie płuc, Zagęszczenia w miąższu płuca Niedodma płuc Zgrubienie opłucnej
Odgłos stłumiony	Płyn w jamie opłucnej

KLP - OPUKIWANIE

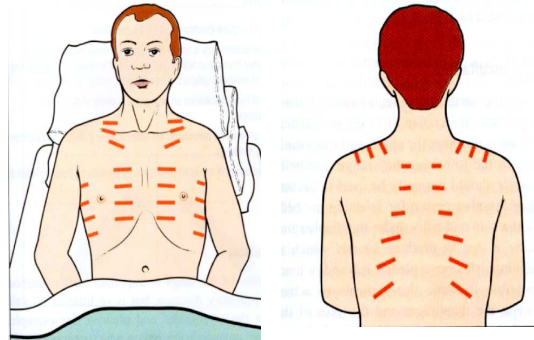

KLP - OPUKIWANIE

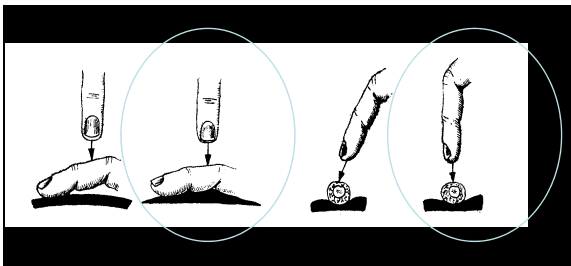
55

KLP - OPUKIWANIE

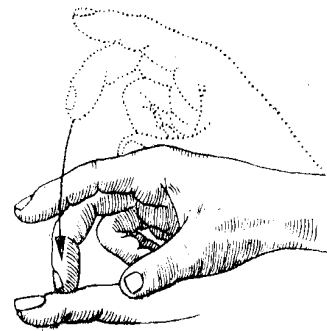
56

KLP - OPUKIWANIE

57

KLP - OPUKIWANIE

58

KLP - OSŁUCHIWANIE

OSŁUCHIWANIE

SZMERY ODDECHOWE fizjologiczne

SZMER PEŁCZERZYKOWY

SZMER OSKRZEŁOWY SZMER nad TCHAWICĄ

DODATKOWE

SZMERY CIĄGŁE

świsty

furczenia

stridor

SZMERY PRZERYWANE

rzężenia

- drobobańkowe

- grubobańkowe

trzeszczenia

59

KLP - OSŁUCHIWANIE

SZMERY ODDECHOWE

SZMER PEŁCZERZYKOWY

- powstają w odcinkach oskrzeli bliskie pęcherzykom płucnym
- ich intensywność jest dobrą miarą wentylacji

OSŁABIENIE:

- rozedma
- zmniejszone przechodzenie powietrza do segmentu lub płata
- zaburzenia transmisji dźwięku (płyn, odma)

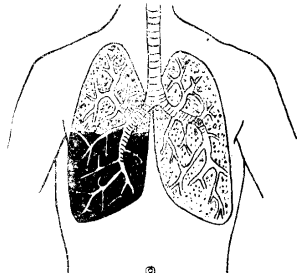
60

KLP - OSŁUCHIWANIE SZMERY ODDECHOWE

SZMER OSKRZELOWY

- w przypadku nacieków
płucnych
(zapalenie płuc)

PRAWIDŁOWO:
nad tchawicą lub
dużymi oskrzelami

KLP - OSŁUCHIWANIE SZMERY ODDECHOWE

RZĘŻENIA

- sekwencje przerywanych, krótkich, trzeszczących lub
bulgoczących dźwięków z których każdy trwa krócej niż 20 ms

ŚWISTY I FURCZENIA

- dźwięki trwające dłużej niż 250 ms
(świsty > 400 Hz, furczenia ~ 200 Hz)

PRZYCZYNY ŚWISTÓW:

astma lub PZO
zespół Mendelzona
działanie toksyczne gazów
zastoinowa niewydolność krążenia
zator tętnicy płucnej
zwężenie krtani lub tchawicy

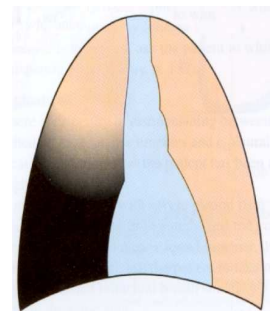
62

KLP - OSŁUCHIWANIE SZMER OSKRZELOWY

ZJAWISKA OSŁUCHOWE	PROCES CHOROBY
Szmer oskrzelowy	Nacieczenie zapalne płuc Duża powierzchnie położona jama Spadnięte płuco lub płat przy drożnym oskrzeli zaopatrującym Płuco uciśnięte przez płyn w opłucnej (niekiedy) Odma naprężeniowa (niekiedy)
Szmer oskrzelowy - niskotonalny	Lokalne ogniska zwłóknienia płuc - przewlekła gruźlica płuc - przewlekłe ropne zapalenie płuc
Oslabienie lub zniknięcie szmeru oskrzelowego	Wysięk w jamie opłucnej Zgrubienie opłucnej (znaczne) Spadnięte płuco lub płat przy zamkniętym oskrzeli zaopatrującym Odma opłucnowa Rozedma (zmiany symetryczne)

63

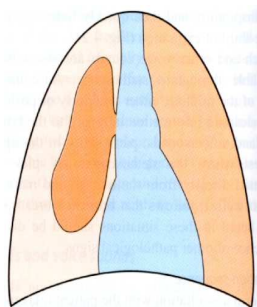
WYSIĘK W PRAWEJ JAMIE OPŁUCNEJ

Rozszerzanie się klp	osłabione
Odgłos opukowy	całkowicie tępy
Szmer oddechowy	nie ma lub osłabiony
Szmary dodatkowe	zwykle nie ma
Odgłos mowy	nie ma lub osłabiony

64

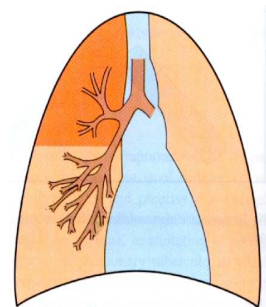
ODMA PRAWOSTRONNA

Rozszerzanie się klp	osłabione
Odgłos opukowy	wzmoczony
Szmer oddechowy	nie ma lub osłabiony
Szmary dodatkowe	zwykle nie ma
Odgłos mowy	osłabiony

65

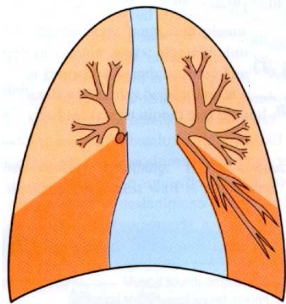
NACIECZENIE PRAWEGO GÓRNEGO PŁATA

Rozszerzanie się klp	osłabione
Odgłos opukowy	tępy
Szmer oddechowy	oskrzelowy
Szmary dodatkowe	trzeszczenia
Odgłos mowy	wzmoczony

66

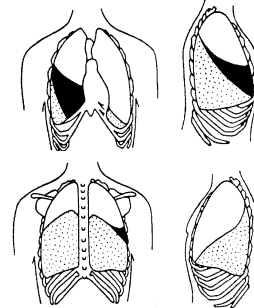
NIEDODMA PŁATÓW DOLNYCH

Rozszerzenie się kłp	osłabione	osłabione
Odgłos opukowy	tępy	tępy
Szmer oddechowy	nie ma lub osłabiony	oskrzelowy
Szmerły dodatkowe	nie ma	trzeszczenia i rzężenia
Odgłos mowy	nie ma lub osłabiony	wzmocniony

67

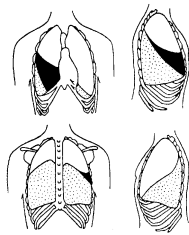
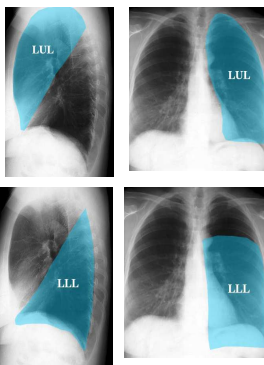
PŁUCA - anatomia

■ PŁAT GÓRNY
□ PŁAT ŚRODKOWY
□ PŁAT DOLNY

68

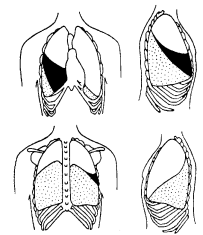
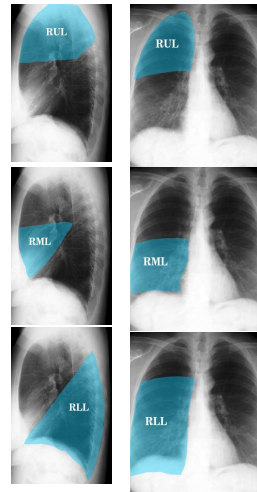
PŁUCA - radiologia

■ PŁAT GÓRNY
□ PŁAT ŚRODKOWY
□ PŁAT DOLNY

69

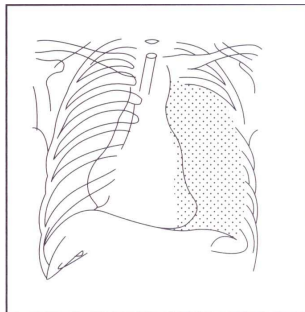
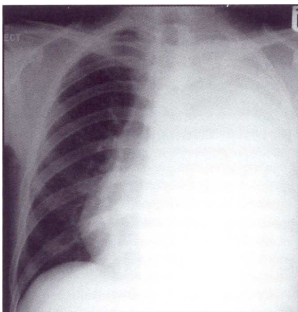
PŁUCA - radiologia

■ PŁAT GÓRNY
□ PŁAT ŚRODKOWY
□ PŁAT DOLNY

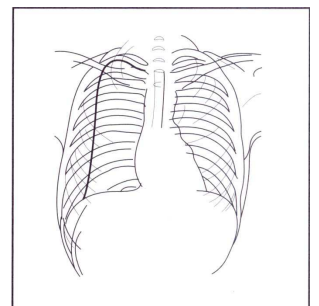
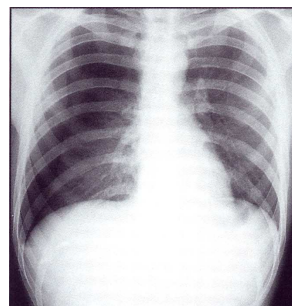
70

PŁYN W JAMIE OPŁUCNOWEJ

71

ODMA OPŁUCNOWA

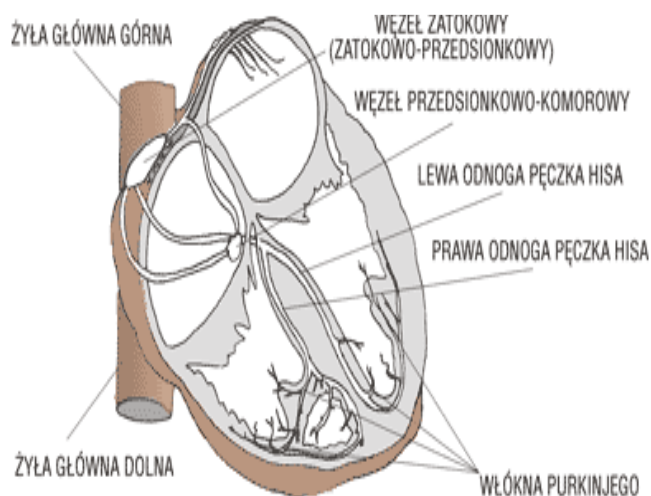

- Odma opłucnowa prawostronna

72

Badanie układu krążenia

73

- Obmacywanie i oglądanie okolicy przedsercowej
- opukiwanie serca
- osłuchiwanie w typowych miejscach

75

Obmacywanie i oglądanie okolicy przedsercowej

Należy zbadać cztery okolice:

- lewy brzeg mostka
- pole tętnicy głównej
- pole tętnicy płucnej
- Uderzenie koniuszkowe

76

Obmacywanie i oglądanie okolicy przedsercowej:

Lewy brzeg mostka

Tętnienia w okolicy lewego brzegu mostka, wyczuwalne przy obmacywaniu, wskazują na przerost prawej komory serca lub powiększanie się lewego przedsionka w czasie skurczu w niedomykalności zastawki dwudzielnej.

77

Obmacywanie i oglądanie okolicy przedsercowej:

Pole aortalne

U chorego ze zwężeniem aorty, w pozycji siedzącej i pochyleniu do przodu, na prawo od mostka można wyczuć drżenie.

78

Obmacywanie i oglądanie okolicy przedsercowej:

Pole tętnicy płucnej

Wyczuwalna pod palcami, w drugiej przestrzeni międzyżebrowej lewej, składowa płucna drugiego tonu serca świadczy o obecności nadciśnienia płucnego.

79

Uderzenie koniuszkowe

Prawidłowo znajduje się ono w piątej przestrzeni międzyżebrowej w linii środkowo-obojczykowej lewej.

80

Opukiwanie serca:

Stłumienie względne – serce przykryte płucami

Stłumienie bezwzględne – serce bezpośrednio przylega do ścian klatki piersiowej

81

Pierwszy ton serca – skurczowy (osłuchiwany w okolicach koniuszka serca)
Powstaje w następstwie zamknięcia : stawek dwudzielnej i trójdzielnej.
Zwykle jest pojedynczy, ale bywa rozdwojony. Wówczas wymaga różnicowania z czwartym tonem serca lub klikiem wyrzutowym. Prawidłowo zastawki zaczynają się zamykać przed rozpoczęciem skurczu.

Drugi ton serca – rozkurczowy (osłuchiwany w drugiej przestrzeni międzyżebrowej lewej)
Drugi ton serca powstaje w wyniku zamknięcia zastawek aorty i tętnicy płucnej.

Trzeci ton serca
Trzeci ton serca następuje po drugim i powstaje w czasie napełniania niepodatnej lewej komory.
Świadczy o niewydolności lewokomorowej. Jako ton fizjologiczny występuje u dzieci i osób młodych.

Czwarty ton serca
Czwarty ton serca występuje po trzecim i bezpośrednio przed pierwszym tonem.
Jest obecny przy przerostcie przedsionka i świadczy o podwyższonym ciśnieniu w przedsionku.

82

Miejsca osłuchiwania:

Zastawka dwudzielna
V międzyżebrze, linia środkowo-obojczykowa lewa

Zastawka trójdzielna
V międzyżebrze, linia mostkowa lewa

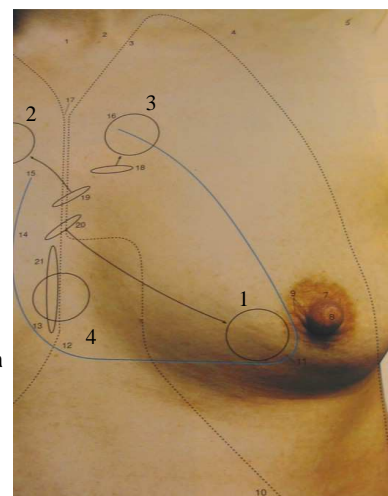
Zastawka aortalna
II międzyżebrze, linia mostkowa prawa

Zastawka pnia płucnego
II międzyżebrze, linia mostkowa lewa

83

Rzut zastawek serca na powierzchnię klatki piersiowej i miejsca osłuchiwania

- 1 – zastawka dwudzielna
- 2 – zastawka aortalna
- 3 – zastawka pnia płucnego
- 4 – zastawka trójdzielna

10

Lokalizacja szmeru

- W którym miejscu jest słyszalny i w którym jest najgłośniejszy.
- Osluchujemy podczas głębokiego wydechu
- Nasilenie szmerów można osiągnąć, polecając wykonanie niewielkiego wysiłku.

85

Zwężenie zastawki aorty

- Szmer rozpoczyna się tuż po pierwszym tonie serca
- Umiejscowienie – od 2-4 przestrzeni międzyżebrowej – po prawej lub lewej stronie
- Cechy – cichy – chuchający
- Tętno – niskie

86

Zwężenie zastawki aorty

- Zmiany miażdżycowe aorty – u ludzi w podeszłym wieku
- Dwupłatkowa zastawka aorty – u ludzi młodych
- Podzastawkowe zwężenie aorty

87

Objawy zwężenia aorty

- Wolno narastające tętno
- Tętno słabo wypełnione
- Przemieszczenie uderzenia koniuszkowego

88

Niedomykalność zastawki aorty

- W niedomykalności zastawki aorty obecny jest szmer rozkurczowy
- Osluchujemy przy głębokim wydechu
- tętno – chybkie i wysokie
- Paznokcie – widoczne pulsowanie naczyń włosowatych
- Szyja – nasilone tętnienie w obrębie szyi
- Ciśnienie tętnicze – zwiększona amplituda skurczowo-rozkurczowa.
- Koniuszek serca - przemieszczony

89

Ocena ciężkości stanu chorobowego

- Objawy powiększenia serca i niewydolności lewokomorowej – wskazuje na poważne zaawansowanie choroby serca

90

etiologia

- Reumatyzm –” liże stawy, gryzie serce”
- Kiłowe zapalenie aorty – w oczach objaw Argylla Robertsona
- Bakteryjne zapalenie wsierdzia

91

Zwężenie zastawki mitralnej

- Należy zawsze brać pod uwagę u chorych z migotaniem przedsionków.
- Charakterystyczną cechą ludzi dotkniętych tym schorzeniem jest - sinawy rumień na policzkach
- Szmer występuje w trakcie otwarcia zastawki mitralnej - śródrozkurczowy

92

Cechy przeciążenia lewego przedsionka i niewydolności lewego serca

- Sinica
- obrzęk płuc
- Obniżenie ciśnienia tętniczego
- Obrzęki obwodowe

93

Etiologia

- Reumatyczna choroba serca

94

Niedomykalność zastawki mitralnej

- Często spotykana wada serca
- Szmer trwa przez cały okres skurczu komór
- Umiejscowienie szmeru – na koniuszku serca, dobrze słyszalny przy lewej krawędzi mostka

95

Etiologia niedomykalności zastawki mitralnej

- Niedokrwienna choroba serca
- Reumatyczna choroba serca
- Bakteryjne zapalenie wsierdzia
- Zerwanie mięśni brodawkowatych – po zawale
- Wypadanie płatka zastawki mitralnej

96

Niedomykalność zastawki trójdzielnej

- Przyczyny to – pierwotne zmiany lewego serca i wtórne przeciążenie objętościowe prawej komory
- Objawy – obrzęki obwodowe i wodobrzusze
- Powiększenie wątroby

97

Etiologia niedomykalności zastawki trójdzielnej

- Choroby zastawki
- Serce płucne
- Zawał prawej komory
- Bakteryjne zapalenie wsierdza zwłaszcza u narkomanów

98

Bakteryjne zapalenie wsierdza

- Etiologia:
- niedostateczna higiena jamy ustnej
- Narkomani przyjmujący dożylnie narkotyki
- Sztuczne zastawki
- Ubytek przegrody międzykomorowej

99

Objawy bakteryjnego zapalenia wsierdza

- Gorączka prawie zawsze towarzyszy bakteryjnemu zapaleniu wsierdza.

100

Badanie układu krążenia

- Zgodnie z wiedzą i sztuką lekarską badanie układu sercowo-naczyniowego obejmuje badanie:
- podmiotowe,
- przedmiotowe,
- badania dodatkowe
- Rozpoznanie wstępne

101

Badanie podmiotowe w schorzeniach układu sercowo-naczyniowego

- Ból w klatce piersiowej
- Duszność
- Bicie i kołatanie serca
- Obrzęki kończyn dolnych
- Uwaga –
- Badanie chorób naczyń obwodowych w oddzielnym wykładzie

102

Rozpoznanie różnicowe bólu w klatce piersiowej

- Sercowy
- Opłucnowy
- Powierzchnowy
- Palący – objawy dyspeptyczne

103

Przygotowanie pacjenta do badania

- Odpowiednie oświetlenie
- Pacjent rozebrany do połowy
- Wygodnie posadowiony
- Zapewnienie okrycia dla pacjenta w czasie badania

104

Dane ogólne

- Stan ogólny
- Wiek
- Budowa ciała a w tym:
- Otyłość
- Charłactwo
- Duszność
- Sinica, żółtaczka
- Pozycja chorego – dowolna czy półsiedząca

105

Twarz, oczy, szyja, klatka piersiowa

- Jama ustna – niedostateczna higiena może być przyczyną bakteryjnego zapalenia wsierdza
- Klatka piersiowa: deformacje, obecność blizn
- Widoczne uderzenie koniuszkowe np.. W przeroście lewej komory
- Obejrzyj okolice ramienną i udową – blizny po cewnikowaniu serca

106

Obrzęki kończyn dolnych

- Sprawdź okolicę kostek na obecność obrzęków
- Sprawdź okolicę podudzia wciskając palec na powierzchni przedniej i następnie przesuwając palec po powierzchni - czy palec wpada w wgłębienie powstałe w wyniku ucisku

107

Pamiętaj

- Wyżej podane wskazówki dotyczące obserwacji pacjenta są bardzo istotne w dalszych etapach procesu diagnostycznego.
- Brak takiego podejścia może skutkować przeoczeniem prostego rozpoznania schorzenia a przestrzeganie w/w wskazówek może pozwolić uniknąć wielu błędów lub przeoczenia istotnych elementów pozwalających na ustalenie dokładnego rozpoznania.

108

Powrót włóścikowy

- Ucisk łożyska paznokcia przez 5 sekund
- Powrót prawidłowego ukrwienia nie powinien być dłuższy niż 2 sekundy

109

Nikotynowe przebarwienia

- Przebarwienia końców palców i paznokci może być uzupełnieniem wywiadu na temat palenia papierosów

110

Tętno tętnicze

- Może być badane w różnych miejscach:
- Tętnica:
  - promieniowa, ramienna, szyjna
- Tętnica:
  - Udowa, podkolanowa, piszczelowa tylna
  - grzbietowa stopy

111

Badanie Neurologiczne Czego potrzebujemy?

- młoteczek neurologiczny
- latareczka
- kamerton 512 Hz
- wacik
- spinacz biurowy
- oftalmoskop

112

Kolejność badania:

1. Stan psychiczny – orientacja auto i allopsychiczna
2. Nerwy czaszkowe.
3. Ruchy czynne
4. Koordynację i chód
5. Odruchy
6. Czucie
7. Dodatkowe testy.

113

Nerwy czaszkowe

Obserwacja:

- - opadanie powieki (III)
- - opadanie połowy twarzy (VII)
- - chrypka
- - wymawianie słów (V, VII. IX, XII)
- - nieprawidłowe ustawienie gałek ocznych (III, IV, VI).
- - nieprawidłowe lub asymetryczne źrenice (II, III)

114

Badanie n. I – węchowego:

- Kolejno do każdej dziurki zostają przystawione substancje zapachowe.
- - Substancja nie powinna być drażniąca, ponieważ mogą zostać pobudzone włókna n.V.
- - Podczas badania jednej dziurki druga oraz powinna być zamknięta.
- - Pacjent nie powinien widzieć badanej substancji.

115

Badanie n.II – wzrokowego:

Ostrość wzroku:

- użycie karty Snellena
- czy liczy palce
- poczucie światła

116

Badanie n.II – wzrokowego:

Badanie pola widzenia:

- Siadamy naprzeciwko pacjenta w odległości około 0,5m.
- Prosimy o patrzenie nam w oczy i zasłonięcie jednego oka.
- W płaszczyźnie czołowej z czterech głównych kierunków zbliżamy palec i prosimy pacjenta o stwierdzenie, w którym momencie staje się on widoczny.

117

Badanie n.II – wzrokowego:

Badanie reakcji źrenic na światło:

- - Zgaś światło w pokoju
- - Poproś pacjenta o patrzenie na odległy punkt.
- - Oświetlaj źrenicę przesuwając oświetlenie od boku do środka.
- - Sprawdź reakcję bezpośrednią oraz konsensualną
- - Zwróć uwagę na wielkość źrenic oraz ich kształt.

118

Badanie n.II – wzrokowego:

Badanie akomodacji:

- - Palec badającego znajduje się 10 cm przed nosem badanego.
- - Poproś badanego o naprzemienne patrzenie w dal oraz na palec.
- - Obserwuj reakcję źrenic w każdym oku.

Badanie n.II – wzrokowego:

Badanie dna oka.

119

Badanie n. III, IV, VI

- Czy jest opadanie powieki?
- Ruchy gałki ocznej – poproś badanego o wodzenie wzrokiem za twoim palcem bez poruszania głową. Zatrzymaj się w skrajnym wychyleniu do góry i na bok, żeby sprawdzić, czy występuje oczopląs.
- Zbadaj konwergencję zbliżając palec do nasady nosa pacjenta.
- Zbadaj spojrzenie w 6 głównych kierunkach.
- IV n. – bloczkowy ruch gałki ocznej do wewnątrz i na dół
- VI n. – odwodzący ruch gałki ocznej do boku.

120

Porażenie n. III

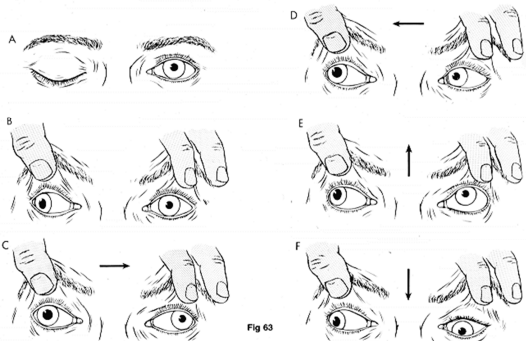

Fig 63

121

Porażenie n. VI

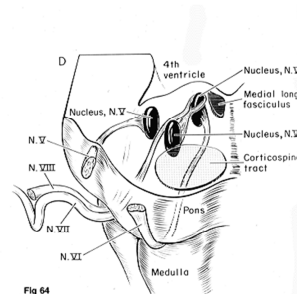
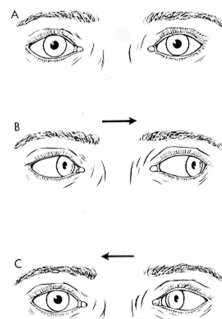

Fig 64

122

Badanie n. V – trójdzielnego.

- badamy **czuciowe** pola V1, V2, V3 i część **ruchową** V3 oraz **odrzuch rogówkowy**
  - a) wacikiem dotykamy **pól czuciowych V1, V2, V3**
  - b) czy pacjent czuje dotyk, czy przedmiot jest **ostry czy tępy** i czy czuje **tak samo po obu stronach**?
  - c) zbadaj **mięśnie skroniowy i żwacz** – poproś pacjenta o otwarczenie i zaciśnięcie żuchwy.
  - d) zbadaj **odrzuch żuchwowy**.

123

Badanie n. V – trójdzielnego.

ODRUCH ROGÓWKOWY:

- a) tłumaczmy pacjentowi co będziemy robić!
- b) prosimy, żeby pacjent spojrzął w górę i przeciwną stronę
- c) wacikiem dotykamy rogówki i obserwujemy czy reakcja – mrugnienie jest jednakowa po obu stronach.
- d) Powtarzamy badanie po drugiej stronie.

124

Badanie n. V – trójdzielnego.

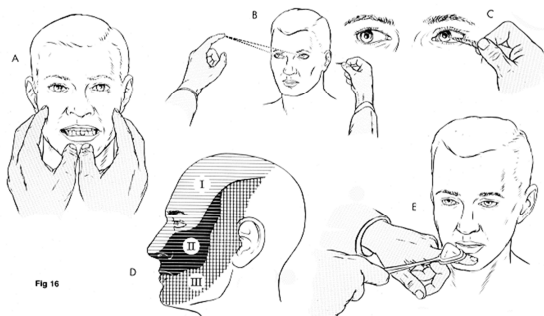

Fig 16

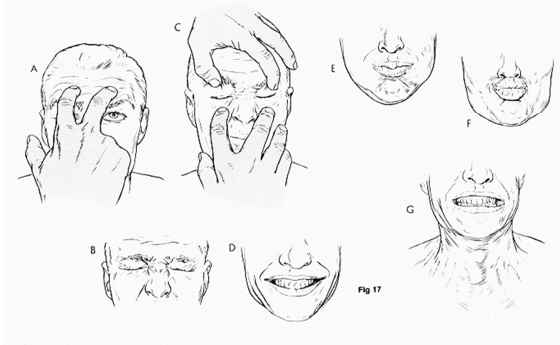
5

Badanie n. VII – twarzowego

- Marszczenie czoła
- Zaciskanie powiek
- Uśmiech...
- Szczerzenie zębów
- Nadymanie policzków
- Platysma

126

Badanie n. VII – twarzowego

127

Badanie n. VIII – przedsionkowo – ślimakowego

- czy pacjent słyszy pocieranie palców?
- Test **Webera** – lateralizacji. Przykładamy wibrujący kamerton na czubku głowy pacjenta i pytamy gdzie słyszy on dźwięk. Prawidłowo po środku.
- Test **Rinneo** – porównanie przewodnictwa kostnego i powietrznego. Przykładamy wibrujący kamerton do wyrostka sutkowatego. Gdy pacjent przestaje słyszeć dźwięk przystawiamy kamerton do ucha i pytamy, czy słyszy ten sam dźwięk. Prawidłowo – przewodnictwo **KOSTNE < POWIETRZNE**.

128

Badanie nerwu IX – językowo – gardłowego oraz n. X – błędnego

- Badanie nerwu IX – językowo – gardłowego oraz n. X – błędnego
- Czy pacjent ma chrypkę?
- Połykanie
- Poproś o powiedzenie „A” i obserwuj ruchy podniebienia miękkiego.
- Odruch wymiotny.

129

Badanie nerwu IX – językowo – gardłowego oraz n. X – błędnego

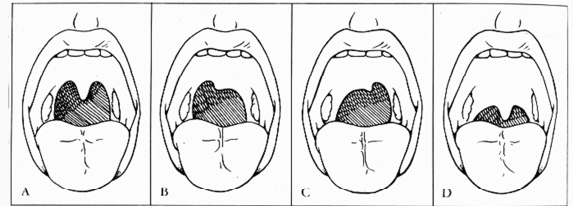

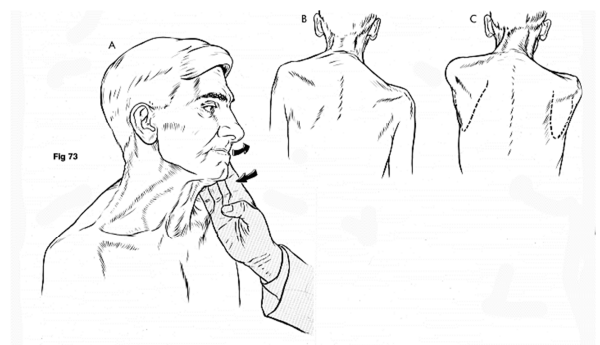
FIGURE 18-10 Tests of uvular deviation (cranial nerves IX and X). A. Normal. B. Left IX and X palsy. C. Right IX and X palsy. D. Bulbar palsy.

Badanie n. XI

Badanie n. XI – dodatkowego

- stojąc z tyłu zwróć uwagę, czy pacjent nie ma zaników mięśnia czworobocznego.
- Poproś o uniesienie ramion oraz o zwrot głowy w obie strony

131

132

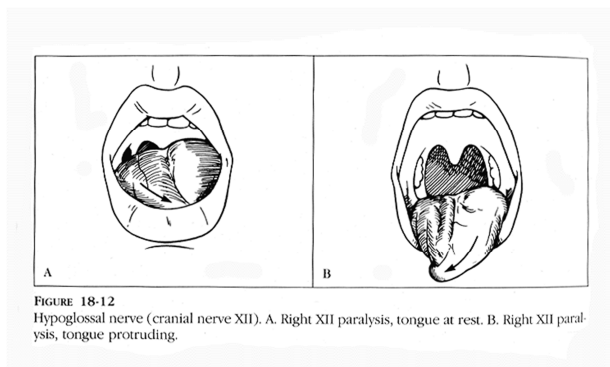
Badanie n. XII – podjęzykowego.

- Czy są zaniki, drżenia pęczkowe?
- Poproś o wysunięcie języka i poruszanie na boki.

Porażenie n. XII
Zaniki mięśniowe

133

Porażenie n. XII

134

Badanie ruchu:

- OBSERWACJA:
- ruchy mimowolne
- symetria mięśni
- zaniki – w szczególności dłonie, ramiona i uda.
- Chód

135

Badanie ruchu:

Badanie **napięcia** mięśniowego:

- Zegnij i wyprostuj palce, nadgarstek, staw łokciowy.
- Zegnij i wyprostuj staw skokowy i kolanowy.
- Czy obserwujesz WIOTKOŚĆ czy SPASTYCZNOŚĆ (czyli wzmożone napięcie) mięśni.

136

Badanie ruchu:

Badanie **siły** mięśniowej:

Skala:

- 0/5 brak napinania mięśnia
- 1/5 widoczne napinanie mięśnia, ale brak ruchu w stawie
- 2/5 ruch w stawie, ale nie pokonujący siły grawitacji
- 3/5 ruch w stawie, pokonujący siłę grawitacji, ale nie pokonujący niewielkiego oporu
- 4/5 ruch w stawie, pokonujący niewielki opór
- 5/5 normalna siła

137

Badanie ruchu:

W rutynowym badaniu sprawdzamy:

- **Zgięcie** (dwugłowy C5, C6) i **wyprost** (C6, C7, C8, trójgłowy) w stawie łokciowym.
- **Wyprost nadgarstka** (C6, C7, C8, nerw promieniowy)
- **Ściskanie palców** (C7, C8, Th1)
- **Rozwieranie palców** (C8, Th1, nerw łokciowy)
- **Przeciwstawianie kciuka** (C8, Th1, nerw pośrodkowy)
- **Zgięcie w stawie biodrowym** (L2, L3, L4, ilopsoas)

138

Badanie ruchu:

- **Prostowanie w stawie biodrowym** (S1, pośladkowy wielki)
- **Odwodzenie w stawie biodrowym** (L4, L5, S1, pośladkowy wielki i najmniejszy)
- **Przywodzenie w stawie biodrowym** (L2, L3, L4, przywodziciele)
- **Wyprostowanie kolana** (L2, L3, L4, mięsień czworogłowy uda)
- **Zgięcie kolana** (L4, L5, S1, S2)
- **Zgięcie grzbietowe stopy** (L4,L5)
- **Zgięcie podeszwowe stopy** (L4,L5)

139

Chód i koordynacja

BADAMY:

- **Diadochokineza** – szybkie ruchy naprzemienne
- Próba **palec – nos**
- Próba **pięta- kolano**
- Próba **Romberga**

Diadochokineza – szybkie ruchy naprzemienne

140

Próba pięta – kolano

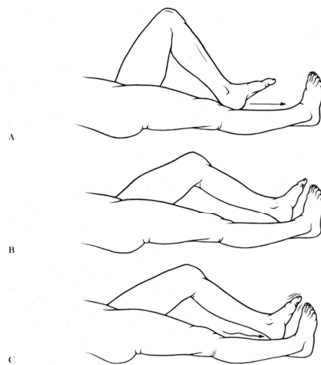

FIGURE 18-19 Heel-to-knee-to-toe test. A. Beginning the test. B. Normal result: The heel runs smoothly and straight down the shin. C. Abnormal result: The heel is ataxic and jerky and may even fall off the shin.

141

Chód:

- poprosić pacjenta, żeby swobodnie przeszedł się po pokoju.
- Chodzenie wzdłuż linii
- Chodzenie na palcach
- Chodzenie na piętach
- Podskakiwanie w miejscu na jednej nodze
- Wstawanie z przysiadu

142

Odruchy

STOPNIOWANIE ODRUCHÓW	
Stopień	Opis
0	Brak
1+ lub +	Oslabione
2+ lub ++	Normalne
3+ lub +++	Wygórowane bez klonusów
4+ lub ++++	Wygórowane z klonusami

143

Z mięśnia dwugłowego (C5, C6)

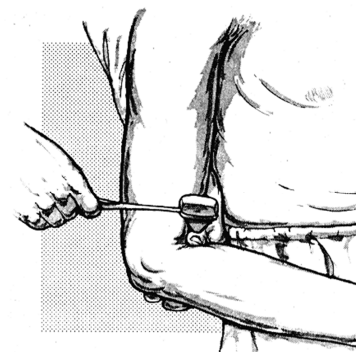

FIG. 33-1. Method of obtaining the biceps reflex.

144

Z mięśnia trójgłowego (C6, C7)

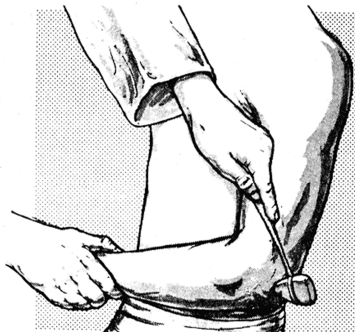
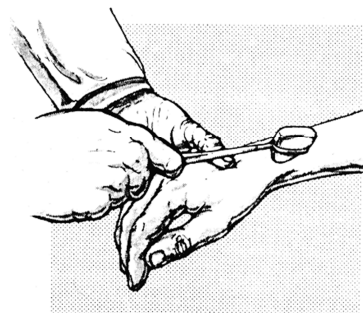

FIG. 33-2. Method of obtaining the triceps reflex.

145

Z mięśnia ramiennie-głowowego (C5, C6)

FIG. 33-3. Method of obtaining the brachioradialis reflex.

146

Odruch kolanowy i ze ścięgna Achillesa

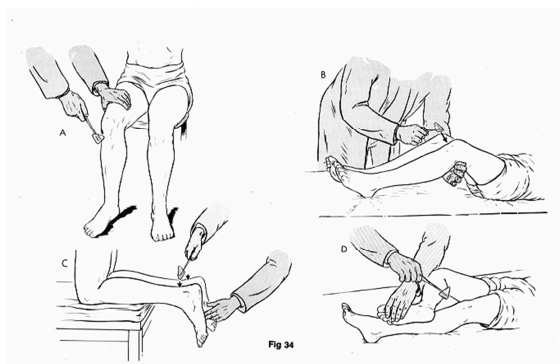

Fig 34

147

Odruch Babińskiego

Fig 36

148

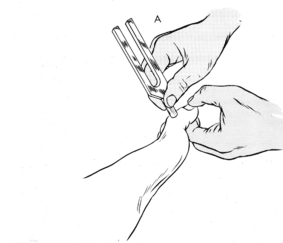
Badanie Czucia

- Zamknięte oczy
- Zawsze porównujemy PRAWĄ i LEWĄ stronę
- Zawsze porównuj proksymalne i dystalne części kończyn.
- W przypadku wykrycia ubytku czucia przeprowadź dokładniejsze badanie.

149

Czucie wibracji

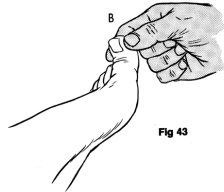
- Kamerton przyłoż do dystalnych stawów międzypaliczkowych wskaziciela i dużego palca u stopy.

150

Czucie głębokie

- Czucie położenia palców dłoni i stóp.
- Oczy mają być zamknięte
- W przypadku zaburzenia czucia położenia badaj większe proksymalne stawy.

Czucie bólu

- Spinacz biurowy....
- Poproś pacjenta o określenie, czy czuje przedmiot ostry, czy tępy.
- Zbadaj:
  1. Ramiona (C4)
  2. Wewnętrzne i zewnętrzne powierzchnie przedramion (C6 i Th 1)
  3. Kciuki i małe palce (C6 i C8)
  4. Przednie powierzchnie ud
  5. Przyśrodkowe i boczne powierzchnie łydek (L4 i L5)
  6. Małe palce u stóp (S1)

152

Czucie temperatury:

- Użyj kamertonu podgrzanego lub schłodzonego przez wodę
- Zbadaj:
  1. Ramiona (C4)
  2. Wewnętrzne i zewnętrzne powierzchnie przedramion (C6 i Th 1)
  3. Kciuki i małe palce (C6 i C8)
  4. Przednie powierzchnie ud
  5. Przyśrodkowe i boczne powierzchnie łydek (L4 i L5)
  6. Małe palce u stóp (S1)

153

Czucie dotyku

- Użyj wacika lub własnych palców...
- Zbadaj:
  1. Ramiona (C4)
  2. Wewnętrzne i zewnętrzne powierzchnie przedramion (C6 i Th 1)
  3. Kciuki i małe palce (C6 i C8)
  4. Przednie powierzchnie ud
  5. Przyśrodkowe i boczne powierzchnie łydek (L4 i L5)
  6. Małe palce u stóp (S1)

154

Rozpoznawanie dotyku...

- Grafestezja – rysujemy cyfry na dłoni pacjenta
- Stereognozja – rozpoznawanie przedmiotów (monety, spinacze, ołówek itd.)
- Rozróżnianie 2 punktów - określenie najmniejszej odległości, przy której 2 jednoczesne boźce są określane przez pacjenta jako różne.

155